

Tema:

Demokrati

Front- figurer

Demokrati – ansvar och möjlighet!

”Vi själva känner att det vi gör bara är en droppe i havet. Men havet skulle bli mindre på grund av den saknade droppen”.

Citat av Moder Teresa.

Demokratins möjligheter är att värna varje människas lika värde, att alla människor behövs och att alla har rätten att uttrycka det vi tror på och vill.

Det är både en rättighet och en frihet, men det följer också alltid ett ansvar och respekt.

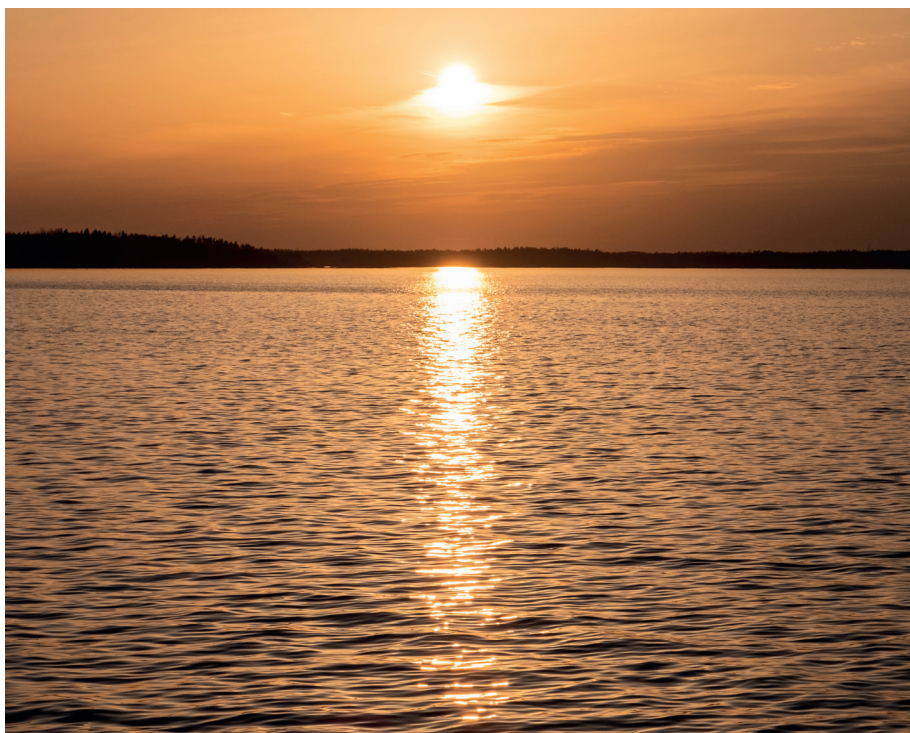
Redan i skapelsen fick vi människor uppdraget att värna och ta hand om vår jord. Det är fantastiskt att få leva i Guds underbara natur! Men livet som vi lever består inte enbart av rättigheter och friheter utan också av ansvar och skyldigheter.

Som människor är vi alla kallade att inte kränka livet, utan att värna och respektera livet och att ta ansvar.

Det är också demokratins uppdrag: friheter, rättigheter men också ansvar.

När demokratin är hotad är hela vår värld hotad. Då är risken stor för både diskriminering, orättvisor och ofrihet. Därför är du och jag kallade att värna demokratin, ta vara på vår rösträtt och stå upp för livet.

Det kan kännas som att rösten bara är en droppe i havet men det är alla droppar som blir havet.

Utan droppar blir havet mindre. Foto: Johannes Frandsen/Ikon.

Tillsammans blir vi starka, tillsammans kan vi stå upp för förändringar, människors rättigheter och bidra till en god utveckling för både vårt samhälle och vår värld.

I en psalm av Per Harling står det: ”För livets skull ska sanningen bli synlig. För livets skull ska längtans frö slå rot. För livets skull ska fredens väg bli tydlig, för den som vågar gå för livets skull. För livets skull vänds vanmakten till vrede. För livets skull ska rätten flöda fram. För livets skull ska källor utav

glädje ge modet hopp och kraft, för livets skull.”

Ta vara på din möjlighet att rösta och värna demokratin, för livets skull!

Jag vill önska Dig Guds rika Välsignelse!

Ulrika Markgren
Kyrkoherde
Svenska kyrkan Skellefteå

Redaktionsruta

Växa ges ut av Svenska kyrkan Skellefteå. Tidningen distribueras gratis till alla hushåll i våra fem församlingar.

Adress: Svenska kyrkan Skellefteå, Storgatan 63, 931 34 Skellefteå
Telefon: 0910-70 84 00

Mejl: skelleftea.pastorat@svenskakyrkan.se
Hemsida: svenskakyrkan.se/skelleftea
Redaktion samt text och bild (om inget annat anges): P-O Sjödin

Ansvarig utgivare: Ulrika Markgren
Alla musik- och kulturarrangemang i pastoratet sker i samarbete med Sensus.

Svenska kyrkan Skellefteå är en samverkan mellan fem församlingar i de nordöstra delarna av Västerbotten med cirka 40 000 medlemmar och 140 årsanställda.

Våra fem församlingar:
Jörn-Bolidens församling
Byske-Fällfors församling
Kågedalens församling
Skellefteå landsförsamling
Sankt Olovs församling

Demokratin 100 år

Demokratin fick – genom allmän och lika rösträtt – sitt genombrott i Sverige 1921.

”Den svenska demokratin står stark, men det finns hot som väcker oro”, konstaterar Kommittén Demokratin 100 år i sin slutredovisning.

Sveriges riksdag beslutade 2013 att demokratin genombrott skulle firas med ett fyra år långt demokratijubileum under 2018–2022.

Målet med jubileet var att bland annat att öka kunskapen om demokratin historia, innebörd och betydelse.

2018 tog den svenska regeringen ett liknande beslut och tillsatte en kommitté – Kommittén Demokrati 100 år – som fick i uppdrag att planera, samordna och genomföra en samling av insatser och aktiviteter för en stark demokrati under 2018–2021.

Peter Örn, som tidigare har varit bland annat generalsekreterare för Svenska Röda Korset och VD för Riksteatern, utsågs till ordförande för kommittén.

Värd att värna

Insatserna och aktiviteterna skulle, enligt regeringen, planeras och genomföras i nära samarbete med relevanta aktörer som arbetar med demokrati frågor och nå ut till en stor del av befolkningen.

”Den ska bidra till ökad delaktighet, förankring och motståndskraft i demokratin”, står det i regeringsbeslutet.

”Visionen är att ”Vår demokrati värd att värna varje dag” ska skapa en landsomfattande demokratirörelse som sätter diskussionen om vårt styrelseskick, vår demokrati, högst”, skriver kommittén på sin hemsida.

Den 1 juni 2022 avslutade kommittén Demokratin 100 år sitt uppdrag.

Långsiktig satsning

I en debattartikel i Dagens Samhälle den 1 juni i år skriver Peter Örn m fl att kommittén vill se en långsiktig satsning på demokratin.

”När vi nu summerar vårt arbete kan vi konstatera att de demokratistärkande ansträngningar som vi och många andra aktörer har gjort under jubileet har haft betydelse – men främst på kort sikt. Därför krävs ett långsiktigt ansvarstagande, särskilt av statliga myndigheter.”

De konstaterar att den svenska demo-

Den svenska demokratin huvudsäte – riksdagshuset i Stockholm – med Moder Svea på taket. Foto: Melker Dahlstrand/Sveriges riksdag

kratin står stark med ett högt valdeltagande och hög tillit till våra medmänniskor, till demokratin institutioner samt till medierna.

Hot och hat

Det finns däremot, enligt kommittén i Dagens Samhälle, hot som väcker oro.

”Desinformation och propaganda sprids snabbt i sociala medier och kan påverka den fria åsiktsbildningen. Hot och hat har blivit vardag för många politiker, journalister och andra i offentligheten.”

I sitt betänkande ”Vår demokrati värd att värna varje dag” till regeringen föreslår kommittén bland annat att det ska inrättas en nationell demokratifunktion och att länsstyrelserna ska ges ett långsiktigt demokratistärkande uppdrag.

Ökade kunskaper

Kommittén vill också ge fler myndigheter i uppdrag att bidra till det demokratipolitiska målet, säkerställa att statliga kommittéer och utredningar redovisar hur deras förslag kommer att påverka demokratin och förtydliga skolans demokratiuppdrag och

skapa en bättre samordning av tillgängliga resurser för skolan.

”Vi är övertygade om att dessa förslag bidrar till ökade kunskaper om demokrati, bättre samordning mellan olika instanser, en tydligare analys av demokratin i olika delar av landet samt att utmaningar för demokratin uppmärksammas”, skriver Peter Örn m fl i debattartikeln i Dagens Samhälle.

DEMOKRATIN

1918 beslutade en extrainkallad riksdag att allmän och lika rösträtt ska införas vid nästa ordinarie riksdag.

1919 togs det första grundlagsbeslutet i riksdagen.

1920 hölls det sista riksdagsvalet där enbart män hade rösträtt.

1921 fattade riksdagen det andra och bekräftande beslutet om att ändra grundlagen för att införa allmän och lika rösträtt. I september samma år hölls det första riksdagsvalet där kvinnor hade rösträtt och var valbara.

God tradition inom kyrkan

– **Demokratin har haft en förvånansvärt stark ställning i Svenska kyrkan under en lång tid.**

Det hävdar Elisabeth Engberg, historiker vid Umeå universitet, och tillägger:

– **Kyrkan fortsätter också att följa den goda traditionen.**

På 1000-talet var kyrkan och kungamakten naturliga förbundsförvanter i Sverige.

– Både kyrkan och kungamakten var, enligt teologen Erik Petrén, nya i landet på den här tiden. Ingen av parterna hade säkrat positionerna och båda sökte därför varandras stöd, berättar Elisabeth.

Samspelet mellan parterna kom att bli betydelsefullt för Sverige.

– På 1200-talet väcktes intresset för att expandera kolonisationen av de norra delarna av landet och det skedde med hjälp av den kyrkliga organisationen.

Medinflytande

Sverige var sedan gammalt indelat i så kallade socknar och expansionen norrut skedde genom att nya socknar bildades.

– Varje socken skulle också ha en sockenkyrka. Den byggdes och bekostades av bönderna, sockenmännen, och de såg också till att kyrkan fick den jord som behövdes för att den skulle kunna försörja en präst.

Vid den här tidpunkten tillhörde landet den katolska kyrkan, men den katolska kyrkorätten – som bland annat innebar att prästen hade inflytande över allt – fick aldrig genomslag i Sverige.

– Bönderna, som hade byggt kyrkan, krävde och fick medinflytande.

Sockensjälvstyrelse

Carl Strandbergs studier av de jättegamla landskapslagarna visar att det har gjorts kompromisser och anpassningar av den katolska kyrkorätten.

– Det gemensamma beslutandet på kyrkbacken kan vara en rot till den svenska sockensjälvstyrelsen.

Bönderna, sockenmännen, hade också inflytande över tillsättningen av präster.

– Inflytandet hade en varierande

– Det är unikt för Sverige att vi har ett så starkt kommunalt självstyre och jag tror att delar av det här finns att söka i samspelet mellan kyrka och samhälle under en lång tid, säger Elisabeth Engberg.

utformning i landskapslagarna. Enligt Upplandslagen skulle bönderna, om de var ense, ha rätt att själva utse präst.

Viktiga personer

De två kyrkvårdarna, som utsågs av sockenmännen, var också väldigt viktiga personer.

– De skulle, tillsammans med prästen, ansvara för att förvalta kyrkans egendomar, resurser och medel samt i vissa fall göra räkenskaper och kräva skulder inför hela socknen, berättar Elisabeth.

Ett tydligt tecken på det delade ansvaret är att kyrkans tillgångar ofta förvarades i en kista med tre lås. Prästen hade en nyckel och kyrkvårdarna de andra två.

– Ingen kunde därmed öppna kistan utan att de andra var närvarande.

Bred läskunnighet

Under reformationen på 1500-talet blev Sverige protestantiskt och kyrkan blev underställd staten.

– Vi har reformationen att tacka för den breda läskunnigheten. Egil Johans-

sons forskning visar att befolkningen kunde läsa och skriva betydligt tidigare än vi tidigare har trott.

På 1600-talet kom ”de första utkasten till det man kan kalla för någon slags kyrkolag eller kyrkoordning”.

– Kyrkans organisation bestod då av en präst, sexmän (sex eller tolv förtroende-män) och kyrkvårdar. Alla var viktiga i beslutsfattandet.

Tydligare roll

På 1700-talet formaliserades sockenstämman, som fram till dess hade varit oreglerad, och stämman fick en tydligare roll i samhällets officiella maktstruktur.

– Staten insåg, enligt kommunalhistorikern KH Johansson, att det var en lokal organisation som den kunde lägga uppgifter på.

1817 kom det en kyrklig förordning om kyrkoråd och 1862 kom kommunal-lagarna.

– Sockenstämman blev till kommunal-stämma och kyrkorådet blev något slags beredande organ till kyrkostämman.

Kyrkomötet

1865 röstade den svenska adeln för att avskaffa den gamla ständsriksdagen med adel, präster, borgare och bönder.

– 1866 skapades därför kyrkomötet för det kyrkliga beslutsfattandet på central nivå.

1930 kom församlingsstyrelselagen och kyrkofullmäktige infördes i alla församlingar. Kyrkoherden förlorade samtidigt rätten att vara obligatorisk ordförande i kyrkorådet. 1961 kom det en ny församlingsstyrelselag och 2000 skildes kyrkan från staten.

– Under lång tid var kyrkan och staten väldigt nära varandra, men numera har vi fått en tydligare skillnad mellan kyrka och stat, konstaterar Elisabeth Engberg.

Fotnot: Det är viktigt att påpeka att det bara var jordägande bönder som hade rösträtt i sockenstämman. Den var alltså inte demokratisk i nutida mening då egendomslösa män och alla kvinnor ställdes utanför.

Den här gamla kistan med fyra lås står på läktaren i Burträsk kyrka. Foto: Elisabeth Engberg.

"Ständig kamp för demokrati"

– Ungdomarnas engagemang i politiken och kyrkan är en nyckelfråga för demokratins framtid. Det anser före detta politikern och landshövdingen Georg Andersson.

Den 86-årige Umebon, som var i den politiska hetluften i över 30 år, inledde sin yrkeskarriär med att jobba som folkskollärare och rektor i den tidigare kommunen Örträsk utanför Lycksele.

– Demokratin i skolan var väl lite begränsad på den tiden, berättar han och skrattar gott.

Det var genom den så kallade Broderskapsrörelsen – Sveriges kristna socialdemokratiska förbund (SKSF) – som han kom in i det politiska arbetet.

– Rörelsen var något av en banbrytare på 60-talet för en friare ställning för kyrkan.

Stark folkrörelse

Georg gick med i det socialdemokratiska partiet när "partiet var en stark folkrörelse i Sverige".

– På den tiden var det en bred kontaktyta

mellan politiker och folk, men den kontaktytan har suddats ut och ersatts av sociala medier som inte är en särskilt bra vägledare för politiska partier.

Han, som har varit både kommunikations- och invandrarminister, konstaterar vidare att det börjar vara svårt att rekrytera personer till politiska uppdrag.

– Det är många sådana här tendenser som gör att demokratin kan komma att försvagas.

Viktigt vitalisera

Georg anser att det är oerhört viktigt att slå vakt om och levandegöra demokratin.

– Jag ser med stor oro på utvecklingen att den enskilda människan inte kan komma till tals på ett konkret och rättvist sätt.

Han menar att det är väldigt viktigt att vitalisera demokratin.

– Ungdomarna måste ta ansvar och engagera sig i politiken och kyrkan. Det är någonting som måste väckas till liv igen.

Den före detta landshövdingen i Västerbottens län har även varit engagerad som förtroendevald inom Svenska kyrkan.

– Jag var ordförande i kyrkorådet i Umeå stadsförsamling under en period och en tillskyndare till pastoratsindelningen.

2014 blev församlingen en del av Svenska kyrkan i Umeå (Umeå pastorat).

– Jag var kvar under första mandatperioden efter pastoratsindelningen och när den väl var genomförd upptäckte jag att den nog inte var helt lyckad i alla avseenden. Det blev lite maktkoncentration.

Viktig delseger

Georg är också lite kritisk till att man på central nivå har firat att demokratin har fyllt 100 år med pompa och ståt.

– Firandet markerar att den kvinnliga rösträtten innebar demokratins seger, men det var ju bara en viktig delseger. Kvinnans ställning var ändå väldigt underordnad under en lång tid framöver.

Han konstaterar att det har varit en lång och ständig kamp för demokrati samt att den inte är fullgjord än.

– Demokratin måste ständigt hållas levande och befruktas, säger Georg Andersson.

Frikyrka och demokrati

Redan som barn älskade Tom Holland antiken, och i dag hör han till vår tids främsta kännare av epoken. Men ju mer han fördjupade sig i den, desto klarare insåg han hur främmande den var. Romarna dyrkade styrka, föraktade svaghet och betraktade en gladiatorkamp till döds mellan slavar som ett rimligt helgöje. De som definierades som *untermensch* hanterades med fruktansvärd brutalitet.

Ändå vill många se antikens Rom som vår civilisations vagga. På 1700-talet hyllade upplysningsfilosofer dess storhet och föraktade den kyrka som ersatte den. Men Hollands slutsats blev den motsatta: "Jag har tvingats acceptera att jag trots allt inte är en grek eller romare, utan helt och hållet kristen", skriver han.

Det går inte att förneka att demokratin i väst är förbunden med kristendom. Detta är inte fake news eller propaganda, utan ett vetenskapligt belagt samband.

I *Inventing the Individual* konstaterar Larry Siedentop att kristendomen formade moraliska intuitioner som undergrävde den romerska brutaliteten. Jesus ord om "dessa mina minsta" gav de utsatta ett värde. Det blev snart förbjudet att sätta ut oönskade barn och gladiatorspel avskaffades.

Men kyrkan allierade sig sedan med staten och använde sin makt mot avvikarna. Det finns många mörka kapitel i berättelsen om kyrkan. Därför är det inte överraskande att demokratin växer ur marginalerna. Från 1600-talet börjar den praktiseras av fanatiker: puritaner, kväkare och baptister. De frikyrkliga låg ofta före upplysningsfilosoferna, och inspirerade dem.

Sociologen Robert D. Woodberry har visat att sambandet mellan väckelsekristendom och demokrati gäller globalt medan professor Arne Rasmusson har belyst kopplingarna mellan frikyrkor och 1800-talets kvinnorörelser. Sambanden är tydliga – men vad gör vi med den här kunskapen?

En del vill använda den för att hävda kristendomens särställning på bekostnad av alla andra. Det har varit ett tema hos Ebba Busch och KD, som kombinerat talet om "kristna värderingar" med förslag om att förbjuda muslimska böneutrop och klädsel. Här används kristendom som en homogen civilisationsidentitet som utestänger andra.

Krönika

Joel Haldorf, född 1980 i Linköping, är en svensk kyrkohistoriker och författare. Sedan 2021 är han professor i kyrkohistoria vid Enskilda Högskolan Stockholm. Han brukar också medverka som sakkunnig i tidningar, TV- och radioprogram samt böcker. Han är dessutom medarbetare på Expressen Kultur, han är med och driver bloggen Läsarna samt Läsarpodden tillsammans med Patrik Hagman. Joels forskning är framför allt inriktad på modernitet och religion samt svensk frikyrklighet.

Foto: C Sturmark

Men i den demokratiska tradition som utgår från frikyrkorna har frihet och pluralism varit grundbultar. 1600-talets baptister hamnade i fängelse för att de krävde religionsfrihet för de fruktade katolikerna. Staten får inte tvinga någon, hävdade de, utan individen ska själv välja sin väg till salighet.

Det är alltså sant att kristendomen har lagt grunden för demokratin, men därigenom har den också gett upp kraven på makt och kulturell monopolställning. Att hålla dessa två tankar samtidigt är något som både antikälskare och kristdemokrater behöver lära sig.

Valfeber

Söndagen den 11 september är det val till Sveriges riksdag, regionfullmäktige och kommunfullmäktige i Skellefteå.

Växa har tagit pulsen på alla lokala partier i kommunen och alla har fått samma chans att svara på samma frågor.

De svar som inte redovisas här har inte levererats i tid.

Foton: Fotograf Marianne, Privat och Patrick Degerman.

Magnus Nilsson
Valledare
Socialdemokraterna
i Skellefteå

Vilka lokala hjärtefrågor går ditt parti till val med i höst?

– Solidaritet, trygghet och hållbarhet.

Varför just dessa hjärtefrågor?

– Vi vill se en grön omställning för jobb och välfärd.

Hur kan vården, omsorgen och skolan i kommunen bli bättre i framtiden?

– Ökade skatteintäkter ska ge mer välfärd för alla.

Hur ser ni på Svenska kyrkan som en bidragande samhällsaktör på det lokala planet?

– En öppen folkkyrka kan stå upp för allas lika värde.

Varför ska medlemmarna i Svenska kyrkan rösta på ditt parti?

– Fortsatt utveckling solidariskt, tryggt och hållbart.

Vad innebär ordet demokrati för ditt parti?

– Fria och jämlika människor i ett solidariskt samhälle.

Per Boström
Gruppledare
Kristdemokraterna
i Skellefteå

Vilka lokala hjärtefrågor går ditt parti till val med i höst?

– Världig äldreomsorg. Bättre studiero. Trygghet.

Varför just dessa hjärtefrågor?

– Skellefteå måste växa hållbart.

Hur kan vården, omsorgen och skolan i kommunen bli bättre i framtiden?

– Sätta invånarna främst, före byråkrati och slöseri.

Hur ser ni på Svenska kyrkan som en bidragande samhällsaktör på det lokala planet?

– En viktig part i en stöttande samhällsgemenskap.

Varför ska medlemmarna i Svenska kyrkan rösta på ditt parti?

– Vi står för en kristen värdegrund, med mänsklighet.

Vad innebär ordet demokrati för ditt parti?

– Alla ska inkluderas och ha rätt att rösta.

Joakim Wallström
Gruppledare
Vänsterpartiet
i Skellefteå

Vilka lokala hjärtefrågor går ditt parti till val med i höst?

– Vård och omsorg, likvärdig skola och motverka utanförskap.

Varför just dessa hjärtefrågor?

– Vi vill ha ett tryggt och medmänskligt samhälle.

Hur kan vården, omsorgen och skolan i kommunen bli bättre i framtiden?

– Vi måste ta tillvara på de anställdas kunskap bättre.

Hur ser ni på Svenska kyrkan som en bidragande samhällsaktör på det lokala planet?

– Kyrkans verksamhet bidrar till att göra samhället bättre.

Varför ska medlemmarna i Svenska kyrkan rösta på ditt parti?

– Vi vill ha ett tryggt och jämlikt samhälle.

Vad innebär ordet demokrati för ditt parti?

– Rätten att påverka och att alla kan göra sin röst hörd.

Andreas Löwenhöök
Gruppledare
Moderaterna
i Skellefteå

Vilka lokala hjärtefrågor går ditt parti till val med i höst?

– Skola, barn och unga, bostäder och trygghet.

Varför just dessa hjärtefrågor?

– Det är kärnfrågor för en tryggare vardag för alla oavsett bakgrund.

Hur kan vården, omsorgen och skolan i kommunen bli bättre i framtiden?

– Mer resurser, valfrihet och fokus på trygghet och ordning och reda.

Hur ser ni på Svenska kyrkan som en bidragande samhällsaktör på det lokala planet?

– Vi vill att svenska kyrkan ges mer utrymme inom välfärdssektorn.

Varför ska medlemmarna i Svenska kyrkan rösta på ditt parti?

– Vi står för trygghet och vågar prioritera kommunens kärnfrågor.

Vad innebär ordet demokrati för ditt parti?

– Lika rättigheter och skyldigheter för alla.

Carina Sundbom
Gruppledare
Centerpartiet
i Skellefteå

Vilka lokala hjärtefrågor går ditt parti till val med i höst?

– Bättre vägar, skola och omsorg i hela kommunen.

Varför just dessa hjärtefrågor?

– Vår landsbygd och stad ska utvecklas tillsammans.

Hur kan vården, omsorgen och skolan i kommunen bli bättre i framtiden?

– Tydligt ledarskap. Även privata alternativ behövs.

Hur ser ni på Svenska kyrkan som en bidragande samhällsaktör på det lokala planet?

– Den bidrar till gemenskap och tryggare samhälle.

Varför ska medlemmarna i Svenska kyrkan rösta på ditt parti?

– Vi tror på människors förmåga att samsas och samarbeta.

Vad innebär ordet demokrati för ditt parti?

– Alla människors lika rätt och värde.

Karin Jansén (t v) och Elin Jussila ska ansvara för den framtida lokalavdelningen av Svenska Kyrkans Unga i Skellefteå.

Samlingsplats för unga

Förändringens vindar blåser över Svenska Kyrkans Unga i Skellefteå med omnejd i höst.

– Vi vill skapa en samlingsplats för alla ungdomar, berättar församlingspedagogen Linda Lundmark.

Linda, som byter tjänst till verksamhetsstrateg i Svenska kyrkan Skellefteå den 1 september, fick i våras uppdraget att samla all Svenska Kyrkans Unga-verksamhet under ett och samma tak.

– Det har funnits mer eller mindre aktiva lokalavdelningar i alla församlingar en gång i tiden.

Nu har de flesta släckts ned i syfte att skapa en stark och gemensam lokalavdelning.

– Vi valde att behålla avdelningen i Morö Backe kyrka för att den har flest aktiva medlemmar.

Namnbyte

Inom kort påbörjas arbetet med att rekrytera ungdomar till den nya lokalavdelningen.

– Vi ska därefter kalla alla till ett möte så att vi officiellt kan byta namn på avdelningen, berättar Linda.

Det finns naturligtvis en regelbok för

verksamheten, men egentligen är de enda kraven att ha en styrelse och hålla årsmöten.

– I övrigt får medlemmarna göra vad de vill. Det är ju det som är så bra att ungdomarna får ett forum för att utveckla sina viljor och tankar.

Stödmedlem

Det kostar ingenting att vara medlem i Svenska kyrkans Unga.

– De som är 0-30 år kan bli medlemmar och de som är över 30 år kan bli stödmedlemmar.

Elin Jussila och Karin Jansén, fritids-/ungdomsledare i Sankt Olovs församling, ska ta över ansvaret för lokalavdelningen när Linda Lundmark är klar med sitt uppdrag.

Linda Lundmark.

– De blir frontfigurerna i framtiden, berättar Linda.

SVENSKA KYRKANS UNGA

Svenska kyrkans Unga är en demokratisk rörelse av barn och ungdomar i Svenska kyrkan. Rörelsen vill med Kristus i centrum och med dopet som grund verka i hela Guds skapelse.

Den vill vara en gemenskap i församlingen där unga får växa i tro och ansvar.

Demokratigruppen, som är en av de nationella arbetsgrupper som förbundsstyrelsen har tillsatt, jobbar med upplysning, utbildning och utveckling.

Källa: svenskakyrkansunga.se

Svenska kyrkan är, sedan skilsmässan från staten 2000, ett trossamfund som ansvarar för begravningsverksamheten.

Verksamheten är en samhällsangelägenhet för alla medborgare och den finansieras genom begravningsavgiften som numera är lika hög i alla kommuner som har Svenska kyrkan som så kallad huvudman.

Avgiften betalas av var och en som är folkbokförd i Sverige, oavsett livsåskådning, och har en kommunalt beskattningsbar inkomst.

Genom begravningsavgiften betalas bland annat vissa transporter i samband med begravningen, kostnader för eventuell kremering, lokal för förvaring och

visning av den avlidne, ceremonilokal, gravsättning inklusive gravöppning och återställande av graven.

I de kommuner som Svenska kyrkan är ansvarig för begravningsverksamheten ska Länsstyrelsen utse ett begravningsombud som ska granska hur församlingarna och pastoraten tar till vara på de personers intressen som inte tillhör trossamfundet.

Begravningsombuden, som utses för en tid på fyra kalenderår, ska också se till att begravningsavgiften går till rätt ändamål samt att kyrkogårdarna och lokalerna sköts på ett korrekt sätt.

Källa: Länsstyrelsen

Stefan vakar över kyrkogårdarna

Stefan Pettersson, Ljusvattnet, Burträsk, är begravningsombud i Skellefteå kommun.

– Jag har alltid vurmat för kyrkogårdarna, berättar han.

60-årige Stefan har och har haft många strängar med anknytning till Svenska kyrkan och begravning på sin lyra.

– Jag var chef för kyrkogården i Burträsk i 14 år.

Han fick inte behålla sin tjänst när församlingarna i Burträsk och Lövsånger gick samman till ett pastorat 2014.

– Jag valde då att bli förtroendevald och blev kyrkorådets ordförande istället.

Hoppade av

Vid kyrkovalet 2017 förlorade hans nomineringsgrupp makten i pastoratet och han valde då att hoppa av alla "kyrkliga uppdrag".

– Jag utbildade mig då till borgerlig begravningsförrättare.

Stefan har dessutom varit anställd av Fonus och är anställd av Burträsk Begravningsbyrå.

– Min bakgrund gör att jag kan allt om kyrkogårdar och begravning. Det går inte att lura mig om jag säger så.

Granskar budgeterna

2018 fick Stefan tips om att Skellefteå kommun, som hade varit utan begravningsombud sedan 2014, sökte ett nytt ombud med ljus och lykta.

– Jag blev antagen i november 2018 och jag tänker fortsätta i fyra år till.

Han är anställd av Kammarkollegiet och utsedd av Länsstyrelsen i Norrbotten.

Stefan Pettersson är begravningsombud med rätt att vaka över kyrkogårdarna.

– Jag tillstyrker eller avstyrker budgeterna på hösten och kontrollerar att revisorerna har kontrollerat att begravningsavgiften har använts rätt på våren.

Oanmälda besök

Stefan ska också se till att kyrkogårdarna och lokalerna i Svenska kyrkan Skellefteå, Lövsånger-Burträsk pastorat, Bureå församling och S:t Örjans församling sköts på ett korrekt sätt.

– Det ingår i mitt årsarvode att kontrollera detta lite flytande, så jag brukar göra en del oanmälda besök på kyrkogårdarna och ser jag några fel så tar jag det med den som är ansvarig.

Ett begravningsombud ska dessutom ha kunskap om och förståelse för olika religioner, livsåskådningar och begravnings seder.

– Alla kan ringa mig och fråga om råd. Kontaktuppgifter ska finnas på församlingarnas hemsidor.

Värdigt skick

Alla gravrättsinnehavare är skyldiga att hålla gravplatsen i ordnat och värdigt skick.

– Det är också gravrättsinnehavaren som måste vidta och bekosta åtgärder för att säkerställa att en monterad gravsten inte utgör en säkerhetsrisk för besökare och personal, berättar Stefan.

Gravrättsinnehavaren har även rätt att förnya, överläta, återlämna och förordna gravrätten.

Vid överlåtelse är gravrättsinnehavaren skyldig att meddela till vem eller vilka som gravrätten har överlåtits till.

Stöttande MC-knuttar

Den kristna MC-klubben
God's Squad, som har sina
rötter i Australien, fyller 50 år
i oktober i år.

– Det ska firas med en fest i Australien och bland annat jag ska representera vår klubb, berättar Tomas Englund, Bureå.

Tomas Englund.

Han är numera fullvärdig medlem i klubben, med bas runt Umeå, som startades för nio år sedan.

– Man bör vara stabil i tron
för att få vara med i klubben.

Medlemmarna i MC-klubben
är främst medmänniskor för
varandra och andra.

– Vi hälsar på andra klubbar, lyssnar på folk och stöttar varandra, berättar Tomas.

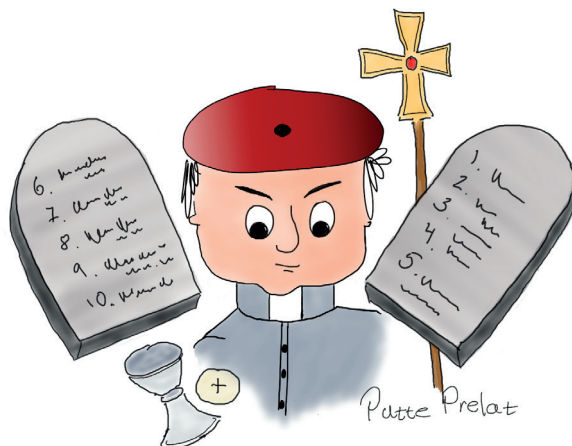
Ideell insats

Mats Grahn, medlem, och Niklas Frihaven, som är prospect, gör också en ideell insats för Svenska kyrkans räkning sedan flera år tillbaka.

– Vi sitter i enskilda samtal med de som är isolerade på häktet och fängelset i Umeå. De är ofta ganska psykiskt knäckta och behöver mycket stöttning, berättar Niklas.

Putte Prelat

av Mats Björk

Allt är inte förhandlingsbart!

[illegible]

Ta chansen och vinn fina Fairtrade-produkter!

Skriv ned orden från de färgade rutorna och skicka in lösningen, namn, telefonnummer och adressuppgifter till pastoratskansliet!

Mejl: skelleftea.pastorat@svenskakyrkan.se

Post: Svenska kyrkan Skellefteå, Storgatan 63, 931 34 Skellefteå.

Märk kuvertet med "Korsord"!

Ditt svar vill vi ha senast den 20 september 2022!

Vinnarna, som får ett paket med Fairtrade-varor till ett värde av 300 kronor, presenteras i nästa nummer av Växa och på vår hemsida.

Vinnare i Växa Nr 2 blev Elise Hedenström, Byske, Per Johansson, Skellefteå, och Ingrid Lindqvist, Skellefteå. Grattis!

Korsordstävlingen är till för alla utom anställda och förtroendevalda i pastoratet.

Kyrkoherde Ulrika Markgren (t v) och Maria Sandström, chef för fastighet och begravning, invigde askgravlunden i Finnträsk.

Askgravlund invigd i Finnträsk

– En askgravlund är en plats för tacksamhet och för sorg, men också en plats för känslor och kärlek.

De sa Ulrika Markgren, kyrkoherde i Svenska kyrkan Skellefteå, under invigningen av askgravlunden i Finnträsk i mitten av juni inför ett 30-tal åhörare.

Hon inledde talet på kyrkogården med att hälsa alla varmt välkomna till den vackra platsen vid Finnträsk kyrka.

– Kyrkogården är för mig en plats för stillhet. Den är en viloplats, men den är också en plats för ögats fröjd samt naturens och skapelsens skönhet.

Ulrika berättade därefter att en askgravlund är precis som en kyrkogård en plats att dela alla goda minnen som vi har fått dela i livet.

– Det är en minnesplats och en viloplats där vi kan fortsätta att dela tankar om liv och minnas allt det goda i livet.

Ulrika avslutade invigningstalet med att säga att hon inte tror att döden är slutet.

– Jag tror att livets väg går genom döden

till ett liv i evighet tillsammans med Gud. Ett liv som aldrig dör.

”Skogslund”

Maria Sandström, chef för fastighet och begravning i Svenska kyrkan Skellefteå, berättade därefter att det har blivit väldigt populärt att begrava sina nära och kära i askgravlundar.

– Här i Finnträsk gravsätts man i urna eller i askpåse i närheten av lunden och anhöriga får vara med vid gravsättningen. Namnplaketter på den stora stolpen i

lunden berättar vilka som är gravsatta på platsen i ”skogslunden”.

– Vi valde att plantera växter som passar in naturligt på platsen. Allt ska vara i harmoni med naturen. Besökarna ska nästan tro att växterna har kommit dit av en slump, berättade Maria.

Invigningen avslutades med ett fika i den vackra bygdegården i närheten.

Fotnot: Lördag den 1/10 invigs askgravlunden på Sunnanå kyrkogård och lördag den 24/9 invigs den nya askgravlunden – Stillhetens dal – på Alhems kyrkogård.

FAKTA / KYRKOGRÅRDEN

1823 blev byn Finnträsk nordväst om Byske lovade att få en kyrka i ett kungligt brev.

1837 anlades därför den lilla kyrkogården som ligger i en sänka norr om kyrkan.

1865 upphörde begravningarna och kyrkogården lades i träda.

1910 fick Finnträsk löfte om att få återuppta bruket av sin gamla kyrkogård mot

villkoret att den inhägnades med ett nytt staket och att ett nytt gravkapell uppfördes. Kyrkogården har ett rätlinjig grusgångssystem med gräsmatta och gravraderna avgränsas av rygghäckar. Växtmaterialet består huvudsakligen av björk, rönn och häckar av häckaragan och måbär. 1914-1915 uppförde finnträskborna, helt på egen hand och utan ekonomiskt stöd utifrån, en kyrka efter ritningar av byborna Robert och Gunnar Lundqvist.

Askgravlunden i Finnträsk är en minnesplats.

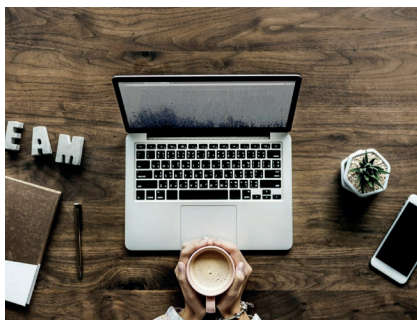

Peter Markgren spelade en fanfar och två psalmer.

Invigningen lockade ett 30-tal åhörare.

KONTAKT

Bokning

0910-70 84 04

Här bokar du dop, begravningar, vigslar och lokaler i Skellefteå pastorat. Bokningen nås säkrast mellan kl 08.30-11.30.

E-post: skelleftea.bokning@svenskakyrkan.se

Byske-Fällfors församling

0912-105 55

Ringvägen 6, 934 51 Byske

E-post: byske.fallfors.forsamling@svenskakyrkan.se

Jörn-Bolidens församling

0910-71 31 50

Storgatan 51, 936 31 Boliden

E-post: jorn-boliden.forsamling@svenskakyrkan.se

Kågedalens församling

0910-71 47 30

Holmforsvägen 6, 934 31 Kåge

E-post: kagedalen.forsamling@svenskakyrkan.se

Sankt Olovs församling

0910-78 78 00

Kyrkogatan 6, 931 34 Skellefteå

E-post: sanktolov.forsamlingsexpeditionen@svenskakyrkan.se

Skellefteå landsförsamling

0910-78 79 00

Brännavägen 23, 931 44 Skellefteå

E-post: skelleftea.landsforsamling@svenskakyrkan.se

Skellefteå pastorat

0910-70 84 00

E-post: skelleftea.pastorat@svenskakyrkan.se

Hemsida: www.svenskakyrkan.se/skelleftea

MIN FYRBENTA TEOLOG

Efter ett digitalt personalmöte med alla anställda medarbetare i Svenska kyrkan Skellefteå fick vi i uppdrag av kyrkoherden att ta en timmes promenad och fundera på hur vi tycker att framtidens kyrka ska se ut. Jag tog med mig en fyrbent kompis, Yumi. Och som vi funderade. Vi tänkte att framtidens kyrka behöver precis som vår promenad vara upplyst, frisk och klar. Att den behöver bestå av möten med andra människor. Att den behöver vara fylld av glädje och vägledning. Med tydliga vägvisare.

Vi mötte en glad och tandlös man som önskade oss en trevlig dag. Och vi tänkte att så ska framtidens kyrka vara, alla kan bidra med sitt, alla är viktiga. Alla kan bära fram livsviktiga hälsningar. Atmosfären ska vara välkomnande. Yumi funderade också mycket kring olika spår som man kan sniffa på, och följa. Om det kunde vara en kyrklig vision? Om alla liksom kunde gå omkring med nosen i marken och bara insupa andras dofter?!

Men där var vi inte riktigt överens. Sikten framåt blir lite snäv, sa jag. Det gör inget, sa min lilla fyrbenta teolog. Jag har ju ett koppel. Du styr. Jo. Visst sa jag. Det är klart, att vi har ju liksom en väg att följa, Vägen med stort V. Så på det sättet finns mål och riktning och medvandrare på vägen, men skillnaden mellan att vara hund och människa är nog ändå det där kopplet förstår du. Min kära.

Men där var vi inte riktigt överens. Sikten framåt blir lite snäv, sa jag. Det gör inget, sa min lilla fyrbenta teolog. Jag har ju ett koppel. Du styr. Jo. Visst sa jag. Det är klart, att vi har ju liksom en väg att följa, Vägen med stort V. Så på det sättet finns mål och riktning och medvandrare på vägen, men skillnaden mellan att vara hund och människa är nog ändå det där kopplet förstår du. Min kära.

Jaså, säger du det? Sa Yumi. Men what? Du har ju inget koppel människa! Hur bär du dej då åt för att gå dit du ska?

Jo men vi människor har ju liksom en fri vilja förstår du, det är ju det som är både så fantastiskt och så svårt.

Vi gick vidare.

Det viktigaste är att man viftar på svansen så fort man träffar nån. Sa Yumi.

Krönika

Martina Fäلتskyt
Diakon
Skellefteå

Håller med, sa jag. Att man möter folk i dörren! Sa Yumi. Håller med, sa jag. Att jag får alla godsaker för mig själv. Sa Yumi. Nä. Sa jag, det funkade väl inte? Vi behöver dela.

Men alla behöver få sina basala behov tillfredsställda, sa jag. Kanske borde kyrkan ha ett härbärge? För alla i Skellefteå har inte tak över huvudet. Kanske borde vi ha en samtalsmottagning mer centralt sa jag, och mer stöttning för dem som är i kris? Jag tycker också att nåt av det viktigaste vi gör är arbetet med barn och unga, att en redan från barnsben får med sig känslan av den gränslösa kärleken och känslan av att vara önskad, sa jag. Att både vara hållen och befriad. Jo och så tänker jag att alla människor behöver ha existentiell hälsa, att de får känna mening och så i livet?

Äh. Va? Sa Yumi. Mening i livet? Meningen är väl att man ska visa alla en bor med hur mycket en älskar dem?! Att en har saknat dem jättemycket även om de bara har varit på toan en stund? Att en blir jätteglad så fort en möter nån, och liksom berättar hur älskade de är? Nån annan mening behövs väl inte? Vad du är stollig. Sa Yumi. Jag finns ju till för att vifta på svansen och inte bry mig ett dugg om vad du gjort innan och vem du är, för alla är ju liksom värda att älska. Sa Yumi.

Oj vad klok du är, sa jag och öppnade dörren till vårt hus, sparkade av mig skorna och lösgjorde min vän från selen. Har du några fler briljanta idéer? frågade jag och rufsade om henne i luggen. Och hon tittade in i mina ögon med sina kloka, bruna, glada ögon och sa: Absolut. Om en har tråkigt kan en alltid se om det inte finns en smutsig strumpa nånstans att tugga på och sen ge bort den till nån en tycker om? Det var väl en underbar idé? Sa Yumi. Vi har lite olika smak du och jag, sa jag.

KONTAKT

Foto: Jenny Sigeman/Ikon

Kyrkogårdsexpeditionen

Kyrkogårdshandläggarna på kyrkogårdsexpeditionen svarar på frågor om gravar, gravsatta, skötsel, gravstenar, innehavare, olika gravskick, urn- eller kistgravar, minneslund, askgravlund och mycket mera.

E-post: skelleftea.begravningsverksamheten@svenskakyrkan.se

Telefon (kl 08.30-11.30 på vardagar): 0910-70 84 15